

ПОНЯТТЯ ГУДВІЛУ ТА ЙОГО ВІДОБРАЖЕННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Одним із достатньо специфічних видів нематеріальних активів є гудвіл. Термін «гудвіл» вперше зустрічається в юридичній літературі ще з початку XV сторіччя в Англії, під час здійснення торговельної та комерційної діяльності. Починаючи з кінця XVIII сторіччя дане поняття із суто юридичної сфери приходить і в бухгалтерський облік. Бухгалтера звернули увагу на те, що лише згадування назви тієї чи іншої фірми може підвищувати попит на продукцію, а отже «ім'я» фірми може приносити додатковий прибуток.

В зарубіжній практиці гудвіл підприємства, як об'єкт бухгалтерського та податкового обліку, визначається в грошовому еквіваленті як різниця між балансовою вартістю та вартістю продажу.

Розрізняють внутрішній та придбаний гудвіл. Розподіл гудвілу на внутрішньостворений та на придбаний у процесі поглинання, злиття чи придбання здійснюється виходячи з вимог його відображення в обліку тільки в випадку купівлі– продажу підприємства. Внутрішньостворений гудвіл – накопичений протягом певного часу нематеріальний актив, який дозволяє мати значні конкурентні переваги та забезпечує підприємству вищу ринкову вартість. Відповідно до законодавства лише придбаний гудвіл може бути відображений на рахунках бухгалтерського обліку.

Придбаний гудвіл – це гудвіл, який був отриманий підприємством разом із придбанням іншого підприємства. Відповідно будь-який внутрішній гудвіл може стати придбаним у разі продажу підприємства. Після продажу підприємства внутрішній гудвіл перестає існувати, перетворюючись на придбаний, оскільки змінюється суб'єкт, до якого відноситься даний гудвіл.

Різниця між внутрішнім і придбаним гудвілами полягає не тільки у походженні, але й у тому, що внутрішній гудвіл виник як результат роботи колективу підприємства, починаючи від керівника і закінчуючи виконавцями. Як наслідок, внутрішній гудвіл може відтворюватись у процесі діяльності підприємства. Придбаний гудвіл є іншорідним по відношенню до підприємства, тому апріорі придбаний гудвіл не може відтворюватись у новому середовищі, що призводить до його втрати із часом.

Для відображення в обліку, як правило, використовується виключно бухгалтерський метод оцінки гудвілу. Згідно даного методу оцінка гудвілу проводиться у відповідності до методик, визначених МСФЗ та П(С)БО. Вартість гудвілу розраховується як різниця між вартістю придбання підприємства та справедливою вартістю його активів (балансова вартість активів на кінець звітного періоду). Отримане позитивне значення і буде вартісним вираженням гудвілу.

Слід зазначити, що у відповідності до вимог податкового кодексу України, навіть після придбання підприємства, коли є підтверджена вартість гудвілу, він не підлягає амортизації та списанню на витрати як інші нематеріальні активи.

Дослідивши зарубіжну практику відображення в бухгалтерському обліку та амортизації гудвілу, встановлено, що існують діаметрально протилежні думки з

приводу необхідності та доцільності нарахування амортизації на гудвіл. Травіним В.В. виявлено варіанти визнання гудвілу в бухгалтерському обліку суб'єкта господарювання, які впливають на відображення його амортизації (рис.1).

Рис.1. Підходи до відображення гудвілу в бухгалтерському обліку[1]

Згідно з першим підходом гудвіл повинен капіталізуватися, але не підлягає амортизації. У данному підході передбачений періодичний перегляд вартості гудвілу та його переоцінка. Тобто, гудвіл вважається інвестицією і не підлягає амортизації. Основним аргументом прихильників цього підходу є те, що з плином часу вартість гудвілу не тільки не знижується, а навіть може зростати, тому амортизація, класичне розуміння якої передбачає накопичення засобів для відновлення у майбутньому зношених активів, втрачає свій сенс.

Другий підхід передбачає, що гудвіл капіталізується і амортизується. Будь-який актив, як пояснює В.В.Ковальов, відображається в балансі тільки в тому випадку, якщо він передбачає генерування доходів у майбутньому[2]. Прихильники цього підходу свої докази будують на принципі співвідношення доходів і витрат, та пропорційного списання вартості активів на поточні витрати.

Згідно з третім підходом гудвіл трактується як витрати поточного періоду і підлягає негайному списанню. Четвертий підхід схожий до третього й трактує гудвіл як специфічний фактор зменшення капіталу власника, що передбачає його списання за рахунок додаткового капіталу.

Таким чином, в Україні на сьогодні найбільш розповсюджені перший та четвертий підходи до відображення гудвілу в системі бухгалтерського обліку. Зазначені підходи використовуються для обліку гудвілу, виділеного при придбанні підприємства.

Список використаної літератури:

1. Травін В.В. *Особливості організації бухгалтерського обліку внутрішнього гудвілу як прояву соціального капіталу на мікроекономічному рівні*/ В.В. Травін// вісник ЖДТУ
2. Ковалев В. В. *Гудвил как бухгалтерская категория* / В. В. Ковалев // *Бухгалтерський учет*. – 2005. – № 8. – С. 52– 59.